

ΠΡΟΣ:

Ρυθμιστική Αρχή Ενέργειας
Πειραιώς 132
11854, Αθήνα
Υπόψη: κ. Προέδρου, Δρ. Α. Δαγούμα

Αρ. Πρωτ. ΕΣΠΕΝ 21023

Αθήνα, 16.09.2021

Θέμα: Δημόσια Διαβούλευση σχετικά με την εξέταση των αναγκαίων νομοθετικών και κανονιστικών ρυθμίσεων προκειμένου για την εναρμόνιση του εθνικού πλαισίου προς την Οδηγία 2019/944, σε ό,τι ειδικότερα αφορά την ενδυνάμωση των καταναλωτών ηλεκτρικής ενέργειας και την προώθηση του υγιούς ανταγωνισμού μεταξύ των Προμηθευτών: Ζητήματα επαρκούς ενημέρωσης των καταναλωτών, διασφάλισης των θεμελιωδών δικαιωμάτων τους, ενίσχυση της διαφάνειας και της συγκρισιμότητας των τιμολογίων προμήθειας ηλεκτρικής ενέργειας

Αξιότιμε κύριε Πρόεδρε,

Με την παρούσα επιστολή, ο Ελληνικός Σύνδεσμος Προμηθευτών Ενέργειας (ΕΣΠΕΝ) επιθυμεί να θέσει υπόψη σας τις θέσεις του αναφορικά με τα ανωτέρω ζητήματα, σε συνέχεια της από 05.08.2021 πρόσκλησης σε δημόσια διαβούλευση εκ μέρους της ΡΑΕ.

Κατ' αρχήν, ο Σύνδεσμος μας θεωρεί ότι, αναφορικά με τις ανταγωνιστικές αγορές ηλεκτρικής ενέργειας, η κατ' εξοχήν αρμοδιότητα του Ρυθμιστή είναι η παρακολούθηση και εποπτεία των αγορών, προκειμένου να λαμβάνει τα αναγκαία διορθωτικά μέτρα (remedies) για την αντιμετώπιση τυχόν δομικών ασυμμετριών που εμποδίζουν την εύρυθμη λειτουργία τους, ή ενδεχόμενων αντι-ανταγωνιστικών πρακτικών από συμμετέχοντες. Η ως άνω αρμοδιότητα του Ρυθμιστή, στοχεύει ιδίως στην ενίσχυση της εμπιστοσύνης προς την αγορά, δίνοντας όμως την ελευθερία στους συμμετέχοντες να παρέχουν καινοτόμα προϊόντα, βελτιώνοντας τον ανταγωνισμό. Επιπλέον, και αναφορικά με τη λιανική αγορά, σημαντική αρμοδιότητα του Ρυθμιστή είναι η διασφάλιση της διαφάνειας και της καταληπτότητας των προσφορών και των τιμολογίων, προκειμένου να επιτυγχάνεται η εύρυθμη λειτουργία της αγοράς και η ενίσχυση της εμπιστοσύνης, προς όφελος των καταναλωτών.

Ο Σύνδεσμος μας θεωρεί ότι η πλειοψηφία των παρεμβάσεων που έχουν τεθεί σε δημόσια διαβούλευση από την Αρχή σας, αποτελούν άμεσα μέτρα τα οποία βρίσκονται πέραν των ως άνω ρυθμιστικών αρχών και ως εκ τούτου δεν δύνανται να εξυπηρετήσουν τους δηλούμενους στόχους, αναφορικά με την ενδυνάμωση των καταναλωτών και την προώθηση του ανταγωνισμού στη λιανική αγορά ηλεκτρικής ενέργειας. Αντιθέτως, οι προτεινόμενες ρυθμίσεις θα έχουν δυσμενείς επιπτώσεις για τον ανταγωνισμό και την καινοτομία, καθώς αποσκοπούν στον κανονιστικό καθορισμό των χαρακτηριστικών των προσφερόμενων προϊόντων και συνιστούν άμεση παρέμβαση στο κατ' εξοχήν αντικείμενο της εμπορικής πολιτικής των εταιρειών προμήθειας, ακυρώνοντας ουσιαστικά τη δυνατότητα τους να προσφέρουν προϊόντα με διαφοροποιημένα χαρακτηριστικά.

Συγκεκριμένα, οι προτεινόμενες παρεμβάσεις, θα εντείνουν το δομικό πλεονέκτημα που διαθέτει η δεσπόζουσα επιχείρηση έναντι των λοιπών προμηθευτών, ως προς τη δυνατότητα ανάληψης και διαχείρισης κινδύνων, θα καταστήσουν την προσέλκυση νέων πελατών εξαιρετικά δυσχερή έως και αδύνατη, και θα οδηγήσουν σε αύξηση των εμποδίων για την είσοδο (entry barriers) νέων παικτών, παγιώνοντας έτσι την ιδιαίτερα υψηλή συγκέντρωση στη λιανική αγορά ενέργειας, με δυσμενείς επιπτώσεις για τον ανταγωνισμό και τους καταναλωτές.

Ο Σύνδεσμος μας θεωρεί ότι για την ενδυνάμωση των καταναλωτών και την προώθηση του ανταγωνισμού στη λιανική αγορά ηλεκτρικής ενέργειας, έμφαση θα πρέπει να δοθεί στην ενίσχυση της διαφάνειας, μέσω της ανάπτυξης και της εφαρμογής ενός σαφώς καθορισμένου ρυθμιστικού πλαισίου που θα διασφαλίζει την παροχή ακριβούς και εύληπτης ενημέρωσης προς τους καταναλωτές.

Οι θέσεις του Συνδέσμου μας επί των κύριων προτεινόμενων ρυθμίσεων

Αναφορικά με την προτεινόμενη θέσπιση ορίων επί της ρήτρας αναπροσαρμογής της Χρέωσης Προμήθειας, ο Σύνδεσμος μας σημειώνει ότι, η διαμόρφωση προϊόντων με συγκεκριμένα χαρακτηριστικά, όπως η εν λόγω ρήτρα αναπροσαρμογής, είναι αποτέλεσμα των δομικών χαρακτηριστικών της ελληνικής αγοράς ενέργειας, που καθιστούν αδύνατη την ανάπτυξη μιας αγοράς προϊόντων αντιστάθμισης κινδύνων με επαρκή ρευστότητα. Η εν λόγω αδυναμία, προκύπτει από το σχετικά περιορισμένο μέγεθος της ελληνικής αγοράς, την ασυμμετρία στα μεγέθη των συμμετεχόντων, και ιδίως την επιλογή της κυρίαρχης επιχείρησης, να εσωτερικοποιεί και να διαχειρίζεται τους κινδύνους με ίδια μέσα, εκμεταλλευόμενη τη δεσπόζουσα θέση της (τόσο στην προμήθεια όσο και στην παραγωγή ενέργειας) και το γεγονός ότι στο χαρτοφυλάκιο της διαθέτει σημαντικό αριθμό μονάδων παραγωγής διαφορετικών τεχνολογιών. Στο πλαίσιο αυτό, η ρυθμιστική θέσπιση ορίων επί της ρήτρας αναπροσαρμογής της Χρέωσης Προμήθειας, θα είχε δυσμενείς επιπτώσεις για τον ανταγωνισμό και την εύρυθμη λειτουργία της αγοράς, καθώς θα ενέτεινε τη δομική ασυμμετρία των συμμετεχόντων, ως προς τη δυνατότητα τους να αναλαμβάνουν και να διαχειρίζονται τους κινδύνους οι οποίοι απορρέουν από τη δραστηριοποίηση τους στη λιανική αγορά ενέργειας. Περαιτέρω, η ρυθμιστική θέσπιση ορίων επί της ρήτρας αναπροσαρμογής της Χρέωσης Προμήθειας, ελλείψει επαρκών εργαλείων διαχείρισης κινδύνου, θα υποχρέωνε τους προμηθευτές, σε περιπτώσεις κατά τις οποίες το χονδρεμπορικό κόστος ξεπερνούσε την ανώτατη επιτρεπόμενη Χρέωση Προμήθειας, να λειτουργήσουν με ζημία, διαθέτοντας το προϊόν τους σε τιμές χαμηλότερες του κόστους.

Επιπροσθέτως, ο Σύνδεσμος μας θεωρεί ότι η προτεινόμενη ρύθμιση αναφορικά με την εφαρμογή της ρήτρας πρόωρης αποχώρησης μόνο σε συμβάσεις «σταθερού τιμολογίου», θα δυσχεράνει εξαιρετικά την προσέλκυση νέων πελατών από τους προμηθευτές, και θα οδηγήσει σε παγίωση της εξαιρετικά υψηλής συγκέντρωσης στη λιανική αγορά ηλεκτρικής ενέργειας. Η ρήτρα πρόωρης αποχώρησης, τόσο σε συμβάσεις «σταθερού τιμολογίου» όσο και σε συμβάσεις «κυμαινόμενου τιμολογίου» (π.χ. με ρήτρα αναπροσαρμογής της Χρέωσης Προμήθειας), επί της ουσίας αποτελεί εργαλείο διαχείρισης του κινδύνου μη ανάκτησης του κόστους προσέλκυσης ενός νέου πελάτη (acquisition cost), εξαιτίας ενδεχόμενου πρόωρου τερματισμού της σύμβασης εκ μέρους του καταναλωτή. Το κόστος προσέλκυσης ενός νέου πελάτη αφορά προωθητικές «δαπάνες», όπως για παράδειγμα την παροχή έκπτωσης συγκεκριμένης διάρκειας, με τις οποίες επιβαρύνονται πρωτίτως οι ανεξάρτητοι προμηθευτές, προκειμένου να προσελκύσουν καταναλωτές σε μία αγορά όπου κυριαρχεί η δεσπόζουσα επιχείρηση, η πελατειακή βάση της οποίας προέρχεται από τον ιστορικό της ρόλο. Καθώς η πλειονότητα των καταναλωτών εξακολουθεί να αντιλαμβάνεται

την παροχή ηλεκτρικής ενέργειας μέσα από το πρίσμα των ιστορικών χαρακτηριστικών της και του κρατικού μονοπωλίου, αντιμετωπίζει με καχυποψία και αδράνεια την αγορά προμήθειας ηλεκτρικής ενέργειας. Σε αυτό πλαίσιο, οι ανεξάρτητοι προμηθευτές είναι υποχρεωμένοι να προσφέρουν πολύ υψηλές εκπτώσεις και κατ' επέκταση να επιβαρύνονται με εξαιρετικά υψηλό κόστος προσέλκυσης πελατών, προκειμένου να προσελκύσουν πελάτες και να επιτύχουν το ελάχιστο αναγκαίο μέγεθος (efficient scale), το οποίο θα τους επιτρέψει μακροχρονίως, να προσφέρουν ανταγωνιστικά προϊόντα προς όφελος των καταναλωτών. Εκ των ανωτέρω, ενδεχόμενη κατάργηση της ρήτρας πρόωρης αποχώρησης, θα οδηγούσε σε ραγδαία αύξηση του κινδύνου μη ανάκτησης του εν λόγω κόστους, καθιστώντας την προσέλκυση νέων πελατών από εξαιρετικά δυσχερή έως και αδύνατη. Παράλληλα, θα είχε δυσμενείς επιπτώσεις για τους καταναλωτές, καθώς η αδυναμία ανάκτησης του σχετικού κόστους από τους συγκεκριμένους πελάτες που προβαίνουν σε πρόωρο τερματισμό της σύμβασης τους, θα καθιστούσε αναγκαίο τον επιμερισμό των σχετικών δαπανών στο σύνολο των καταναλωτών. Σε κάθε περίπτωση, το κόστος προσέλκυσης νέων πελατών αποτελεί ουσιαστικό στοιχείο της εμπορικής πολιτικής και των επιχειρηματικών επιλογών του εκάστοτε προμηθευτή (π.χ. επιλογή προσέλκυσης νέων πελατών μέσω εσωτερικών πόρων έναντι εξωτερικής ανάθεσης) στα πλαίσια της λειτουργίας της ανταγωνιστικής αγοράς, επομένως ο τυποποιημένος υπολογισμός του «αντικειμενικού» κόστους προσέλκυσης νέου πελάτη και άρα του ύψους της ρήτρας πρόωρης αποχώρησης, δεν θα ήταν εφικτός. Τέλος, σημειώνουμε ότι, η ύπαρξη μιας ώριμης και αποτελεσματικώς λειτουργούσας λιανικής αγοράς, είναι πρωταρχική προϋπόθεση, προκειμένου οι προβλέψεις της Οδηγίας 2019/944/ΕΕ επί της ρήτρας πρόωρης αποχώρησης να λειτουργήσουν προς όφελος των καταναλωτών. Ο Σύνδεσμος μας θεωρεί ότι, κατά την εφαρμογή των συγκεκριμένων προβλέψεων από την Αρχή σας, θα πρέπει να ληφθεί υπόψη το γεγονός ότι η λιανική αγορά στη χώρα μας, χαρακτηρίζεται από δομικές ασυμμετρίες και εξαιρετικά υψηλή συγκέντρωση που προέρχονται από τον ιστορικά μονοπωλιακό ρόλο της δεσπόζουσας επιχείρησης. Υπό τις συνθήκες αυτές, η χρήση της ρήτρας πρόωρης αποχώρησης από τους ανεξάρτητους προμηθευτές, αποτελεί αναγκαίο εργαλείο για τη διαχείριση του κινδύνου μη ανάκτησης του κόστους προσέλκυσης νέων πελατών, και κατ' επέκταση για την ενίσχυση του ανταγωνισμού, προκειμένου να επιτευχθούν επίπεδα συγκέντρωσης που συνάδουν με μία αποτελεσματικώς λειτουργούσα αγορά.

Επιπλέον, αναφορικά με την προτεινόμενη ρύθμιση κατάργησης της πάγιας χρέωσης που περιλαμβάνεται στα τιμολόγια ηλεκτρικής ενέργειας, ο Σύνδεσμος μας θεωρεί ότι η προσέγγιση που υιοθετείται από την Αρχή σας, αντιβαίνει σαφώς, στη διεθνώς καθιερωμένη και ευρέως αποδεκτή πρακτική τιμολόγησης των προϊόντων ηλεκτρικής ενέργειας. Η πάγια χρέωση που περιλαμβάνεται στα τιμολόγια ηλεκτρικής ενέργειας, συνάδει απολύτως με την αρχή της κοστοστρέφειας, καθώς αντιστοιχεί στα σταθερά λειτουργικά κόστη του προμηθευτή που απορρέουν από την ενεργή συμβατική του σχέση με τον εκάστοτε καταναλωτή και τα οποία δεν σχετίζονται με το ύψος της κατανάλωσης ενέργειας. Σε κάθε περίπτωση, η πάγια χρέωση είναι ουσιώδες στοιχείο της εμπορικής πολιτικής του εκάστοτε προμηθευτή, καθώς αποτελεί βασικό αντικείμενο διαφοροποίησης των προσφερόμενων προϊόντων, στα πλαίσια του ανταγωνισμού στη λιανική αγορά. Η κατάργηση της, μέσω της προτεινόμενης κανονιστικής τυποποίησης των προϊόντων, θα επιδρούσε δυσμενώς στην καινοτομία και θα ενίσχυε την παγίωση της εξαιρετικά υψηλής συγκέντρωσης στη λιανική αγορά ηλεκτρικής ενέργειας, καθώς θα περιόριζε δραστικά τη δυνατότητα των προμηθευτών να προσελκύσουν νέους πελάτες μέσω της παροχής προϊόντων με διαφοροποιημένα χαρακτηριστικά.

Οι προτάσεις του Συνδέσμου μας

Δυνάμει των ανωτέρω, ο Σύνδεσμος μας θεωρεί ότι το πλέον ενδεδειγμένο μέσο, για την ενίσχυση της διαφάνειας και της συγκρισιμότητας των τιμολογίων και κατ' επέκταση την ενδυνάμωση των καταναλωτών ηλεκτρικής ενέργειας και την προώθηση του υγιούς ανταγωνισμού μεταξύ των προμηθευτών, είναι η παροχή ακριβούς και εύληπτης ενημέρωσης στους καταναλωτές, και όχι η κανονιστική τυποποίηση των προσφερόμενων προϊόντων. Στο πλαίσιο αυτό, θεωρούμε ότι η συμμόρφωση των συμμετεχόντων με τις επιμέρους Αποφάσεις της Αρχής σας, αναφορικά με τη διαφάνεια και την ενημέρωση των καταναλωτών, είναι πρωταρχικής σημασίας. Επιπλέον, ο Σύνδεσμος μας είναι στη διάθεση της Αρχής σας προκειμένου να επεξεργαστεί πρόσθετες παρεμβάσεις, οι οποίες σε συνδυασμό με υφιστάμενες Αποφάσεις, ενδεχομένως θα μπορούσαν να λάβουν τη μορφή κανονιστικής ρύθμισης που θα θέτει ένα σαφές πλαίσιο επί των υποχρεώσεων των προμηθευτών, αναφορικά με τη διαφάνεια και την παροχή ακριβούς και εύληπτης ενημέρωσης στους καταναλωτές.

Παράλληλα, ο Σύνδεσμος μας θεωρεί ότι το Εργαλείο Σύγκρισης Τιμών (PCT) προμήθειας ηλεκτρικής ενέργειας και φυσικού αερίου της ΡΑΕ, το οποίο ήδη βρίσκεται σε λειτουργία, δύναται να συνδράμει αποφασιστικά στην ενίσχυση της διαφάνειας, της κατανόησης και της συγκρισιμότητας προσφορών και τιμολογίων, προς όφελος των καταναλωτών. Η παροχή ακριβούς και εύληπτης ενημέρωσης στους καταναλωτές δύναται να διασφαλιστεί ενισχύοντας την αξιοπιστία και την πληρότητα των στοιχείων, τα οποία περιλαμβάνονται στο Εργαλείο Σύγκρισης Τιμών, σε συνδυασμό ενδεχομένως με σαφή αριθμητικά παραδείγματα αναφορικά με τις τελικές χρεώσεις προμήθειας που αντιστοιχούν σε ενδεικτικές ετήσιες καταναλώσεις, και σε συγκεκριμένες συνθήκες ως προς τη διαμόρφωση των τιμών στη χονδρεμπορική αγορά.

Τέλος, ο Σύνδεσμος μας θεωρεί πως πρέπει άμεσα να ληφθεί μέριμνα προκειμένου να αντιμετωπιστούν τα δομικά χαρακτηριστικά της αγοράς ηλεκτρικής ενέργειας, τα οποία καθορίζουν το πλαίσιο του ανταγωνισμού στη λιανική αγορά. Μέσω της λήψης αναγκαίων διορθωτικών μέτρων (remedial measures), τα οποία θα αμβλύνουν τις δομικές ασυμμετρίες μεταξύ των συμμετεχόντων, θα πρέπει να διασφαλιστεί ότι οι όλοι οι προμηθευτές έχουν ισότιμη πρόσβαση σε εργαλεία αντιστάθμισης κινδύνου, και κατ' επέκταση τη δυνατότητα να προσφέρουν ανταγωνιστικά προϊόντα με βελτιωμένα χαρακτηριστικά, προς όφελος των καταναλωτών.

Σύνοψη θέσεων και προτάσεων

Συνοψίζοντας, ο Σύνδεσμος θεωρεί ότι, η πλειοψηφία των υπό διαβούλευση ρυθμίσεων, δεν εξυπηρετούν τους δηλούμενους στόχους, αναφορικά με την ενδυνάμωση των καταναλωτών και την προώθηση του ανταγωνισμού στη λιανική αγορά ηλεκτρικής ενέργειας. Ο κανονιστικός καθορισμός των χαρακτηριστικών των προσφερόμενων προϊόντων, θα έχει δυσμενείς επιπτώσεις για τον ανταγωνισμό και την καινοτομία, καθώς θα ενισχύσει περαιτέρω τη δομική ασυμμετρία μεταξύ των συμμετεχόντων, θα καταστήσει την προσέλκυση νέων πελατών εξαιρετικά δυσχερή έως και αδύνατη, και θα οδηγήσει σε αύξηση των εμποδίων για την είσοδο (entry barriers) νέων παικτών, παγιώνοντας έτσι την ιδιαίτερα υψηλή συγκέντρωση στη λιανική αγορά ενέργειας.

Στα πλαίσια μιας ανταγωνιστικής αγοράς, όπως αυτή της προμήθειας ηλεκτρικής ενέργειας, το πλέον ενδεδειγμένο μέσο για την ενδυνάμωση των καταναλωτών και την προώθηση του υγιούς ανταγωνισμού μεταξύ των συμμετεχόντων, είναι η ενίσχυση της διαφάνειας μέσω της παροχής ακριβούς και εύληπτης ενημέρωσης στους καταναλωτές. Στο πλαίσιο αυτό, ο Σύνδεσμος μας και οι εταιρείες-μέλη που τον απαρτίζουν είναι στη διάθεση της Αρχής σας προκειμένου να

επεξεργαστούν πρόσθετες παρεμβάσεις, οι οποίες σε συνδυασμό με υφιστάμενες Αποφάσεις, θα θέτουν ένα σαφές πλαίσιο υποχρεώσεων αναφορικά με τη διαφάνεια και την παροχή ακριβούς και εύληπτης ενημέρωσης στους καταναλωτές.

Παραμένουμε στη διάθεση σας για οποιαδήποτε διευκρίνιση ή περαιτέρω συνεργασία.

Με εκτίμηση,

Μίλτος Ασλάνογλου
Γενικός Διευθυντής ΕΣΠΕΝ